

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Drepturile Croaților.

Sibiu, 29 Iulie n.

Am arătat în numărul trecut al ziarului nostru, care a fost la patruzecișopt părerea lui Kossuth Lajos, cu privire la dorința Croaților, de a se desface din legăturile cari îi țin uniți cu Maghiarii; iar de astădată vom spune, care era tot atunci părerea lui Kossuth Lajos cu privire la drepturile Croaților?

Tot în vorbirea rostită de Kossuth în ședința din 11 Iulie 1848, marele bărbat al zilelor sale spunea, că răscoala croată, care promise formă pronunțată, nu cu arma, ci cu sfântul cuvânt al dreptății trebuie sufocată. Iar dreptatea pretinde să li-se dea Croaților aceea ce le compete, și ce au avut totdeauna în trecut, dreptul limbei. În viața lor publică Croații au dreptul cel mai desăvârșit de a se folosi de limba lor, și de a se guverna după legile lor. Guvernul (de pe atunci), nu s'a atins de nici unul din aceste drepturi. Din contră, le-a lărgit. Pentru că mănecând din principiul, că Croații au dreptul să-și folosească limba lor în toate afacerile interne, guvernul, pentru a da sancționare și din partea sa acestui drept, a introdus, în corespondența purtată cu ei, pe lângă folosirea limbei diplomatice maghiare, încă și folosirea limbei lor naționale, trimițându-le toate actele și în traducere croată.

Dupăce deci din parte maghiară nu li-s'a făcut Croaților nici o nedreptate, Kossuth a ajuns la concluzia, că răscoala croată a fost pusă la cale din partea Vienei.

A recunoscut deci Kossuth, că Croații au dreptul de a folosi limba lor națională în toate afacerile lor interne, pe cari sunt în drept să și-le reguleze după propriile lor legi.

Dacă dreptul acesta l-au avut Croații la patruzecișopt, sigur că-l au și acum. Și greșală mare s'a

făcut, când li-s'a atacat acest drept.

Intâmplarea a voit, ca proiectul de lege despre pragmatica funcționarilor dela căile ferate, prin care s'a atacat acest drept al Croaților, să fie prezentat dietei tocmai de către fiul lui Kossuth Lajos, de către dl Kossuth Ferencz, astăzi ministru de comerț și comunicațiune.

Nemulțămirea pentru acest fapt e mare între Croați; dar încă nu a trecut în revoltă. Și dacă la patruzecișopt zicea Kossuth Lajos, că revolta croată nu cu arma, ci cu sfântul cuvânt al dreptății trebuie să fie potolită, credem că și fiul, dl Kossuth Ferencz, tot acest recept îl va folosi, pentru a face să încete nemulțămirea Croaților.

Din legea apăsătoare pentru Croați n'a fost votat decât un singur paragraf, în care ministrul e împuternicit să introducă ce se cuprindea în ceilalți paragrafi cu ajutorul unei ordonanțe ministeriale.

Cheia păcii între Croați și Maghiari se află deci în mâna domnului ministru Kossuth Ferencz. Acesta nu are să facă alta, decât să nu treacă în ordonanța ministerială pe care o va da, dispoziția ce se află în proiectul său de lege, că funcționarii dela căile ferate din Croația și Slavonia sunt datori să cunoască limba ungurească, și situația e salvată. Nemulțămirea Croaților va dispărea, și obstrucția cu care amenință deputații croați, va fi delăturată, încă înainte de a izbucni!...

Asta e singura soluție pentru a se restabili pacea și ordinea, și pentru a se face, ca parlamentul să-și poată împlini cât mai curând misiunea de a da țării legea cea mai urgentă și mai însemnată, legea despre sufragiul universal, așteptată cu dor de milioanele politicește desmoștenite.

Cum stau lucrurile, se poate, ca soluția să fie aplicată.

Preoțimea română în veacul al XVIII-lea.

De
Stefan Hărăguș
absolvent de teologie.
(Fine).

Sub cârmuirea lui Novacovici s'a adus hotărârea, că orice preot neunit să fie întărit de episcop. Se întăreau însă destui și sub alte condiții din partea protopopilor fără știrea episcopului.

Sub Ghedeon Nichitici guvernul ia măsuri împotriva înmulțirii numărului preoților și paralel cu măsurile acestea merg și dispozițiile luate de episcop față de cei hirotoniți peste munți, ca să nu se mai tolereze la noi. Se regulează sărbătorile, ca să fie uniformitate cu celelalte biserici ortodoxe și se iau măsuri în afacerea cununiilor.

Cu cât avea preotul mai mult lucru la câmp, cu atât avea mai puțină vreme pentru biserica lui și adeseori eră silit, să poarte mai mare grije de turma necuvântătoare, decât de sufletele credincioșilor. La 1724 se scrie în prefața dela »Invățătură creștinești despre 7 taine«, că s'au aflat bătrâni de optzeci de ani, cari dela nașterea lor, de ispovedanie și de duhovnic n'au știut, bisericile nu le-au văzut.*)

Starea materială a preoților noștri acoperiți de disprețul tuturor era cât se poate de tristă. Ei nu erau nici cât uniții a »cincia roată la car«. Împărțeau puținul venit, dacă erau mai mulți în același sat și se ocupau cu lucrul câmpului alături de credincioși.

În tânguirea, ce o primește Bucow din partea dușmanilor unirii, se cere ca preoții »să fie scutiți de contribuție«.

Dar au cerut înzadar. Având venite puține, mulți erau detot săraci, alții erau siliți să se ocupe cu negoțul sau să țină crăsmă.

*) Iorga: Studii și documente XIII, p. 9.

Venitele stolare nu erau stabilite, ci fiind mai mulți, se făcea o litație adevărată. »Suorum poparum — scrie Fasching — tantum tribuere, ut sibi firmiter persuadeant, eorum precibus e flammis damnatorum animas vita functorum liberari; has ergo precatōnes viduae locupletiores aere aut pecore a Popis licitantur.*)

Abia la 1784 pe vremea lui Nichitici ne întâlnim cu o »normă adecă rânduială a venitelor patrachirului, ce s'a hotărât prin milostivul crăesc re-scriptum«. Pentru cununie se plătea 30 cr., pentru înmormântarea pruncului până la 7 ani 24 cr., dela 7 ani în sus 2 fl., dela cel sărac numai 30 cr., »iar ce-i detot sărac, să-l îngroape în dar«.

Pentru moliftă și stropirea cu sfeșanie 7 cr., pentru o liturgie 12 cr., un parastas 30 cr., pentru cetirea psaltirei 1 fl. și pentru umblarea cu crucea 3 cr. fiecare casă. Le poruncește totodată »că popii tăcșile nici a le mai ridica, nici după voia sa a le lua să nu îndrăznească.*)

Din puținul venit ce-l aveau, vedem pe mulți cumpărându-și cărți, contribuind la zidirea bisericilor, ori trimițându-și copii la școală pela vr'o mănăstire.

Între astfel de împrejurări materiale, nu ne putem mira de starea înapoiată culturală, în care înnota preoțimea noastră. Până acum târziu — zice I. Slavici în opul său »Die Romänen« pentru că să fie cineva bun de popă, nu se cereau, decât 2 lucruri: să știe ceti și scrie — scrierea nu era de rigoare.

Nici vlădica, nici protopopii nu erau mai altcum, mai luminați, decât preoții, cu vederi mai largi ori cu purtări mai bune. Contra »marelui« Atanasie se aduseră plângeri la curtea din Viena, »că a prefăcut mănăstirea în cârcimă, că aducea la danț femei

*) Dr. I. Lupaș: »Az erdélyi görög-keleti egyház és a vallás-unió a XVIII század folyamán« p. 49.

*) Iorga: Studii și Documente XIII p. 14.

FOIȘOARĂ.

Călătoria Moștenitorilor

de tron ai României.

Din bunăvoința dlui inginer-șef de județ din Râmnic-Vâlcea, compatriotul nostru Aurel Diaconovich, care cu prevenire ne-a dat informațiunile cerute, suntem în stare a comunica cetitorilor noștri întregul program de călătorie, întreprinsă zilele trecute din partea Moștenitorilor de tron din România, în scopul de a cunoaște țara și oamenii.

Principele Ferdinand, Principeasa Maria și Principele Carol, fiul lor, au plecat cu suită mică, Marți dim. cu automobilul dela Sinaia la Brașov, unde s'au oprit puțin, apoi pela vama Bran-Giuvala au trecut în România și peste regiunea pitorească și admirabilă a Dâmboviciorei, au mers la Rucăr, frumosul sat din munții Muscelului. De aci au trecut prin Câmpul-lung și au mers la Curtea de Arges, apoi la Râmnic-Vâlcea, unde s'a făcut recepțiune oficială, la Episcopia Râmnicului-Noul-Severin. Sara la orele 8 Altețele Lor au plecat la satul Mihăiești, unde au fost încuartați în vila dlui Vintilă Brătianu, primarul capitalei București.

Mercuri dimineața au plecat din Mihăiești și au vizitat băile dela Călmănești

și Căciulata, apoi mănăstirea Cozia, în urmă pe valea Oltului în sus au mers la schitul Cornetu, au venit apoi la Căneni și de aci pela Turnu-Roșu la Sibiu.

Dela Sibiu drumul a fost făcut la Brezoiu, apoi pe valea Lotrului în sus, pe sosea nouă pitorească, au mers la satul Malaia, unde au fost primiți cu ovațiuni frumoase.

Joi călătoria a fost făcută călare, în sus la munte, pe cărări înguste însă bine grijite, până la satul Voineasa, iar de aci la grandioasele cataracte ale săbaticului Lotru, porțile de ost ale vechiului ducat Lithia. De aci înalta societate s'a întors tot călare îndărăt la Malaia, și în urmă a mers cu automobilul la Mihăiești, la vila dlui Vintilă Brătianu.

Vineri Moștenitorii de tron au mers la Govora, renumitele băi de iod, apoi la mănăstirea Bistrița, au admirat noua potecă artistică, construită de dl inginer-șef Aurel Diaconovich, au trecut prin strâmtoarea sălbatică-pitorească a Bistriței, până la cascadele Bistriței, au vizitat mănăstirea de maice Horezu, cea mai remarcabilă creațiune a artei române, au mers la mănăstirea Polovragiului, au trecut în urmă peste Piatra de fier și Cernadia, — patria Basarabilor, — la pitorescul sat Novaci, și pe la mănăstirea Crasna, au ajuns la Târgu-Jiu, unde au fost găzduiți în castelul dlui Titu Frumosoanu.

Sâmbătă au vizitat soseaua din strâm-

toarea râului Jiu, pe la frontiera României, apoi au luat parte la banchetul dat în palatul municipal al Târgu-Jiului. După masă au vizitat admirabilele cascade dela Vaidei, pe poteca de nou creată, tot de compatriotul nostru Aurel Diaconovich, inginer șef în Râmnic Vâlcea, apoi au vizitat mănăstirea Tismana, cea mai frumoasă ca poziție, dintre toate mănăstirile din România și cu frumos rol și în evoluțiunea noastră culturală.

E de notat, că din părțile dintre Tismana și Baia de Aramă au trecut din România în Banat la anul 1736 mai multe familii, cari au împopulat câteva sate din cele multe românești ale Banatului.

Duminecă, eri, au trecut Moștenitorii de tron prin Baia de Aramă și au mers la Turnu-Severin, de aci apoi la Orșova, unde au vizitat cazanele, strâmtoarele Dunării, apoi au venit îndărăt la Turnu-Severin și de aci au plecat acasă la București.

Șase zile de distracție, cari însă au fost și zile de studiu, au fost deci zilele acestora, petrecute pe drum din partea Moștenitorilor de tron ai României, zile în cari au putut să admire multe frumseți ale României pe ca până aci nu le cunoșteau. Suntem informați, că Altețele lor, în felul acesta vor vizita întreaga Românie.

Schițe

din viața sculptorului Alexandru Liuba.

De Dr. At. Marienescu.

Operele (lucrările) lui.

(Fine.)

Paris. S'a descris în numărul »Familiei« 39 din 1906 (v. a.)

Păstorul. Între fotografiile ce mi-s'au trimis se află una cu placă cu tot. Un june în pelea goală stă pe un pedestal rotund; în stânga, ce e lăsată în jos, către mijlocul trupului ține o boată lungă, care pe lângă umărul drept ajunge la frunte și pare că razimă capul de boată.

Pictorul George Rusu mi-a spus, că figura în gips reprezintă un păstor, că Liuba această figură o a dăruit pictorului, figura e la pictor, care a promis că o dăruiește muzeului nostru.

Relif (franc. relief, ital. rilievo), e o sculptură, care din atare tablă de marmură se ridică în sus, așa încât o figură, un bust, începând dela cap, de regulă numai pe jumătate (o lăture) ese afară din marmură, care pe delături de figură e cioplită mai afund.

Sofronie în 12 Sept. 1906 îmi scrie: Mai am acasă un relief de marmore e al unui profesor al său dela școala de Belle Arte. Acesta l-a lucrat în atelierul lui Biebel din Caransebeș, reliful e gata, dar încă nu e destul de lustruit (poleit, lucios). Sofronie în 17 Oct. 1906 îmi scrie: Acasă în Maidan, mai am un relief mare

și silea pe protopopi să joace cu dănele și să bea frățeste cu țigani, iar un cleric catolic care l-a cunoscut spune despre Atanasie, că era un »necărturar«.)

Tot la începutul veacului XVIII, Fr. Rákocy se plânge că nu găsește un singur popă, care să știe carte mai multă pentru a-l face episcop. Protopopii »la săboare nici o învățătură nu știa«, cari știau scrie făceau niște litere »însălmântătoare«.

Să nu ne mirăm dară, că vom afla preoți nu numai analfabeți, dar cari nu știau nici rugăciunile cele mai elementare. Urzitorul unirei este învinuit, că ar fi hirotonit preoți, cari nu știau nici chiar Tatăl nostru.

Cățiva candidați de preoți se trimiteau la vlădica sau în vre-o mănăstire la școală, căci toate schiturile și mănăstirile Ardealului erau astfel de școli pentru preoți, alții, cei mai mulți învățau ce puteau dela vre-un diac, iar la vlădica mergeau numai pentru primirea darului.

Abia pe timpul lui Ghedeon Nichitiți începe a se reguła și primirea în cler.

Pentru aceea — zice episcopul — »am ales această rânduală, ca diecii, cari vreau să se preotească, unde va fi mare lipsă și nu va fi alt preot, întâi să învețe să știe bine *ce-tania, scrisoarea, cântarea și rândue-lile bisericeii și catehisul*«.)

Tot Nichitiți dispune în primul an al venirii sale aci, introducerea matriculelor în singuraticile parohii: a botezaților, a cununătorilor și a morților. În vizitațiunea canonică făcută la 1787 însoțit de secretarul său, găsește în comunele fruntașe protocoalele în ordine, iar unde nu se află deloc, ori nu sunt în regulă, îi pedepsește pe preoți cu »canon trupesc«. În munții apuseni preoții se scuză, că n'au putut face protocoalele, deoarece nu știu scrie.

Cei cari știau carte mai mult-șoară cumpărau de multeori pe cheltuiala lor cărți bisericești, scriind pe părății cărții blăstămuri îngrozitoare asupra celor care ar cuteza să le înstrăineze, ca protopopul Tatomir, care scrie la 1731 pe un Triod din Ocna: »Această carte iaste a orașului Vizocna, cine l-a furat, să fie al dracului«. Unii își adunaseră cărți mai multe, aveau bibliotecă întreagă. Dela un anumit »papa Isaia«, au furat »cu ții-

*) Iorga: Sate și preoți 170.

**) M. Voileanu: »Monumente din viața bisericească p. 8.

de gips, reprezintă o fată și este una din cele mai bune lucrări ale lui Alexandru. Bustul în gips al metropolitului Andreu Șaguna. Se recere o pertractare separată.

Sisyphus. S. după mitologia greacă a fost regele fundator al Corintului, și pentru că a fost tiran, zeii l-au aruncat în iad. Aci i-a fost pedeapsă, că un bolovan de stâncă să-l suie pe deal, dar bolovanul — la voia zeilor — de sine cădea iară în vale și astfel S. neîncoțat trebuia să-l suie.

Academia de sculptură pe anul 1900—1901 a pus premiu pentru lucrarea cea mai nimerită și frumoasă a figurei Sisyphus. După decretul lăudător din 21 Iulie 1903 nr. 916 dat de Academie (vezi biografia nr. 33 din »Familia« 1906) colegiul profesorilor a decis, că Sisyphus al lui Al. Liuba e lucrarea cea mai frumoasă și nimerită.

Mi-s'a trimis fotografia despre opera Sisyphus, și pe pedestal se vede gravat numele: Al. Liuba. Tatăl Sofronie în 18 Sept. 1906 îmi scrie, că Alexandru din operele lui lăsat în Pesta a adus acasă numai pe Sisyphus, un băiat și o fată în relief. Sisyphus și băiatul, cu moartea lui în București, le-a lăsat la domnul Ilarion Chendi.

Bustul doamnei Sofia Verzar. Tatăl Sofronie în 18 Sept. 1906 îmi scrie: Alexandru a făcut un bust în gips doamnei Sofia, o fată a dlui Ivacicovici, măritată după medicul Dr. Verzar în Oravița, medic cercal. Medicul nostru când a auzit că a murit Alexandru a venit la noi acasă, ca să condoleze, și a plâns împreună cu mine, pentru că tare a iubit pe Alexandru.

dulă vicleană» mai multe cărți, iar Novacovici se plânge cătră vicecolonelul Lutz, că preotului din Șinca, căpitanul de grăniceri i-a luat cărțile.)*

Năcazurile cele multe și sărăcia nu le permitea să se ocupe cu știința. Te miră de multeori naivitatea cătenui preot, care scrie pe părății molitvelnicelor, — locul unde își dezvoltau de regulă activitatea literară — despre lucrurile ce se petrec în lumea mare.

Dar și luxul de a scrie și-l puteau permite numai când le îngăduia împrejurările. Popa Constantin din Feacheatici scrie pe o carte câteva șire și ar fi scris și mai mult, dar tot el spune, că n'a putut, deoarece »i-se răcea mămăliga«.

În veacul XVIII, preoțimea noastră a trăit în nește împrejurări foarte grele și ca urmare naturală a acestora a și avut unele scăderi, dar a avut o parte precumpănitoare bună, aceea de a fi cel mai puternic stălp al vieții românești, susținătorul și îndrumătorul neamului.

Ea a purtat pentru susținerea și conservarea neatinsă a credinței așa cum o moștenise un războiu crunt, lung și greu »nu cu zângăniri de scuturi și cu străluciri de săbii, ci cu sărăcia și amarul vieții, cu împilări de tot felul«.

Cuvine-se să ne închinăm înaintea acestui preot patriarhal, plin de farmecul trecutului, încărunit în lupta pentru binele neamului, căci el ne-a hărăzit cea mai scumpă moștenire posibilă, limba și legea, el ne-a învățat să rămânem și noi așa cum au fost strămoșii

„Statornici în cinstea de lege și țară în focul credinței statornici“.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Subsemnatul convoc prin aceasta pe on. preoți din tractul Agnatei, la conferența preoțească anuală care se va ținea Duminică în 19 August a. c. st. v. în Vărd cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 8 ore dimîn. sf. Liturgie celebrată de parohii: Nicolae Govrea, Ioachim Triff și Emilian Terchilă. Predica cu textul din evanghelia zilei o va rosti p. Florian Bologa, după care va urma celebrarea parastasului pentru preoții răposați din tract, iar chemarea Dubului sf. se va face în cor de întreaga asistență.

2. La 10 ore deschiderea conferenței în sala școlii gr. ort. din loc.

3. Constituirea conferenței.

*) Iorga XIII 257.

Mi-s'a trimis fotografia despre bust, și cine a văzut-o a zis, că bustul e foarte frumos lucrat.

Încheiere.

Al. Liuba în epistola sa din 1 Aprilie 1906 din București și cea din urmă în viața lui, adresată mie mi-a scris: »Am să vă comunic mai multe știri favorabile și nefavorabile despre mine. După Paști voui începe bustul politicianului și profesorului de universitate Disescu. De asemenea m'a asigurat acest domn, că voui obține și facerea bustului lui Vernescu pentru senat, precum și sprijinul dsale pentru obținerea altor lucrări mai mari. Am deci un punct de sprijin și de existență ca să rămân aici (adeacă în București). Am fost întrebat, dacă aș voi să primesc postul de profesor la școlile de artele frumoase din Iași, care va deveni în curând vacant. E o propunere, la care eu, ca absolvent al unei Academii germane de sculptură — nu o pot primi. Nu o pot primi din motivul foarte explicabil. Orașul Iași fiind pentru artă un loc mort, mi-aș înmormânta de sigur întreg viitorul, și n'aș mai putea produce nimic. Toată școala și studiul meu ar fi de geaba. Mergem deci cu Dzeu — și cu puterea proprie înainte.

Un talent mai de rând ar fi primit profesura din Iași, unde profesorul își mănăcă toată ziua cu școala, dar un artist, care știe ce a învățat și ce poate crea, având încrederea în talentul său, poate cugeta numai ca Liuba.

Aceasta a fost scrisoarea cea din urmă dela Liuba, și a mea din 28 Aprilie nu i-s'a înmănuat, pentru că atunci — era mort.

4. Discuție asupra modului cum s'a slugit și predicat.

5. Cetirea cerculelor și a deciselor consistoriale referitoare la conferență.

6. Prezentarea raportului în scris făcut de fiecare preot, despre mersul afacerilor din parohie și despre aplicarea în parohia sa a experiențelor câștigate în conferențele de mai nainte

7. Designarea temei pentru conferența proximă.

8. Prezentarea unui formular nou de Protocol sau Registru parohial, și introducerea lui obligativă în toate parohiile din tract.

9. Indrumări presidiale referitoare la diferitele agende scripturistice oficiale, spre adnotare.

10. Eventuale propuneri.

11. Constatarea celor prezenți prin apel nominal.

12. Defigerea timpului și a locului pentru ținerea conferenței din anul 1908.

13. Închiderea conferenței.

Agnita, 5 Iulie 1907.

I. Muntean
protopresbiter.

Noua lege școlară.

Articolul de lege XXVII din 1907, referitor la raporturile de drept ale școlilor nesustținute de stat și la competențele învățătorilor aplicați la aceste școli.

(Fine.)

§. 29.

Dacă un post învățătoresc devine vacant în urma dispozițiilor cuprinse în §-ul 28 și dacă acest post nu se va întregi în termen de 60 de zile printr'un învățător calificat conform cerințelor §-lui 15 pct a) și dacă neîntregirea postului nu se va justifica înaintea comisiei administrative, sau nu se va cere amânare dela comisiunea administrativă, respective pe baza unei apelațiuni, dată în termen de 15 zile, dela ministrul de culte și instrucțiune publică, atunci ministrul de culte și instrucțiune publică în sarcina bugetului de culte denuște învățător la numita școală fără de a se mai asculta susținătorul școlii; în privința școlilor populare confesionale se face restricțiunea, ca învățătorul ce e a se denumi, să aparțină aceleiași confesiuni, la care aparține școala respectivă.

Dreptul de alegere al susținătorului de școle pentru un astfel de post învățătoresc numai atunci reînvie, când ministrul de culte și instrucțiune publică transferează pe învățătorul instituit din partea sa.

Dispozițiile §-ilor 28 și 29 rămân în vigoare numai până la finea anului 1912.

§. 30.

Susținătorii de școle, respective prezidenții scaunelor școlare sunt datori a înștiința Inspectorului regesc în termen de 15 zile orice schimbare de persoană, obvenită în postul învățătoresc, precum și încetarea sau sistemizarea unui nou post învățătoresc. În caz, când nu s'ar satisface acestei dispozițiuni, Inspectorul regesc este în drept a aplica față de cei neglijenți o pedeapsă în bani până la suma de 20 cor. în favorul fondului de penziune învățătoresc regnicolar.

§. 31.

Pe baza legii prezente, ajutorul de stat, votat ca întregire la salariul fundamental și la cuincuenalul învățătorilor comunali și confesionali, se asemează la percepatoarele reg. — la persoana învățătorilor, — în rate lunare anticipative, în așa fel, că cuitanța despre rata din Ianuarie și Iulie a fiecărui an, este a se prezenta și Inspectorului regesc spre vidimare. Toate cuitanțele sunt a se vidima de cătră președintele scaunului școlar respectiv.

§. 32.

Un învățător ordinar pentru prima dată instituit la o școală populară de orice caracter, este dator a-și dovedi înaintea Inspectorului regesc dreptul de cetățean ungar. Mai departe e obligat a face în prezența Inspectorului regesc sau a mandatarului acestuia și în prezența autorității școlare competente, următorul jurământ în limba statului:

»Eu N. N. învățător ordinar, jur pe Dzeul cel viu, că față de Maiestatea Sa, Regele meu Apostolic, față de patria mea maghiară și față de constituția aceleia, mă voi purta cu credință tare și nestrămutată, voi păzi legile sancționate a-le țării, și obiceiurile legale, ordinațiunile legale a-le autorităților din țară, asemenea datorințele

împreunate cu oficiul meu învățătoresc le voi îndeplini în totdeauna conștientios, cu credință și cu acurateță și tinerimea îndreptată îngrijirii mele voi educa-o în dragostea față de patria maghiară. Așa să-mi ajute Dzeu«.

Un învățător numai după facerea acestui jurământ își poate ocupa postul, iar la fondul de penziune regnicolar numai dovedind, că a făcut acest jurământ, poate fi primit.

Învățătorii, cari la intrarea acestei legi în vigoare, se află deja în funcțiune, și cari beneficiază de ajutor de stat, fie la salariul fundamental, fie la cuincuenal, sunt datori să facă jurământul aci prescriș în termen de o lună dela intrarea legii în vigoare, iar ceilalți în termen de un an. Inspectorul regesc numai în acel caz poate vidima prima cuitanță despre ajutorul de stat, dacă învățătorul prin document justifică depunerea jurământului. Față de un învățător dela o școală de orice caracter, care deneagă depunerea jurământului, pe baza §-lui 22 pct c) are loc cercetare disciplinară.

§. 33.

În școlile populare de orice categorie numai astfel de tipărituri (protocoale de primire, de clasificare, de absenții și conspecte despre absenții) redactate, în limba maghiară, se pot întrebuița, cari conțin toate rubricile satorite de ministrul de culte și instrucțiune publică. Școlile comunale și școlile confesionale subvenționate de stat sunt datoare a folosi conspecte stabilite pentru școlile populare de stat și a le umplea în limba maghiară.

Cărțile de conduită și atestatele elevilor dela școlile populare de orice categorie, sunt a se redacta în limba maghiară.

Susținătorului de școle însă îi stă în drept, ca aceste pe lângă limba maghiară să le redacteze pararel și în limba de propunere a școlii respective.

§. 34.

În înțelesul capitolului IV art. de lege XXXVIII din 1868, dispozițiile §-ilor 9 și 17 punct 1, apoi dispozițiile §-ilor 18, 19, 24, 25, 26, 33 și 35 ai legii prezente sunt a se aplica și față de școlile populare, susținute de privați și societăți.

Dacă învățătorii aplicați la astfel de școle trec la școle populare comunale sau confesionale, pe lângă salariul fundamental satorit în §-ul 2 mai au drept și la cuincuenalele satorite în §-ul 3 computeate însă numai după anii de serviciu începând din 1 Octomvrie 1893.

§. 35.

Dispozițiile cuprinse în legea actuală sunt a se aplica față de învățătoare, întocmai ca față de învățători; asemenea condițiunile referitoare la calificatiunea învățătorilor precum și dispozițiile §-ilor 16, 17, 18, 19, 20, 30 și 32 se extind și asupra învățătorilor și învățătoarelor dela școlile populare confesionale, susținute de vr'un ord călugăresc.

Competințele acestor învățători și învățătoare, — la caz, că întrunesc cerințele legii, — pe lângă observarea dispozițiilor din §. 14 se întregesc după singuratici cu o sumă permanentă, la călugări cu 900 cor., iar la călugărițe cu 700 cor., — dacă vor cere această întregire. Ajutorul pentru o școală, stabilit în modul acesta, se asemează într-o sumă la mână susținătorului de școală. Dreptul de a beneficia de ajutor, precum și modalitatea depunerii jurământului le statoreste ministrul de culte și instrucțiune publică în cale de ordinațiune.

Dacă în astfel de școle ar obveni delictele insirate în §-ul 22 punctele a) — c), atunci față de acele școle este a se aplica procedura, indicată în §-ul 26 din legea prezentă fără considerare, dacă beneficiază sau nu de ajutorul statului.

§. 36.

Legea prezentă intră în vigoare la 1 Iulie 1907, iar excedentul provenit din aceasta asupra bugetului de pe anul 1907, se va acoperi din numărul cassei și se va înregistra la capitolul XXI titlul 20 din bugetul de stat pe anul 1907.

Ministrul de culte și instrucțiune publică se împuternicește, ca în conțelegere

cu ministrul de finanțe, să voteze acelor învățători de la școli și școlișoare comunale și confesionale, care și până acum nu au avut ajutor de stat, anticipații pe semestrul prim al anului școlar și acele se vor computa în ajutoarele, care pe baza acestei legi, le pot cere pentru semestrul al II-lea.

§. 37.

Cu intrarea în vigoare a acestei legi, iese din valoare §-ul 7 punct 3 și 4 art. de lege XXVIII din 1876 referitor la învățătorii școlilor populare comunale, apoi întreg art. de lege XXVI din 1893, precum și punctul ultim al §-lui 4 art. de lege XVIII din 1879.

În locul alineatului din urmă al §-lui 13 art. de lege XXVI din 1893, referitor la ținuta contrară statului, intră în valoare definițiunea cuprinsă în § 22 punct 1 lit. c) din legea prezentă.

§. 38.

Cu executarea acestei legi se încredințează ministrul de culte și instrucțiune publică împreună cu ministrul de finanțe.

NOUȚĂȚI.

Pentru gimnaziul din Brad. „Auraria” casă de economii din Abrud a trimis casei arhidiecezane 200 cor., — ca taxă de membru fondator, pentru gimnaziul din Brad.

Ministrul președinte român dl. Dim. Sturdza se va opri la întoarcerea sa dela Karlsbad la Viena pentru a conferi cu ministrul de externe Aehrenthal despre aplanarea conflictului greco-român și despre convenția vamală cu Austro-Ungaria.

Primarul Vienei Dr. Lueger în vilegiatură. Marele filoromân Dr. Carol Lueger, primarul Vienei și-a început concediul și a plecat la Brixen, unde va face o cură în sanatoriul Guggenberger.

Portul vechi românesc. La adunarea despărțământului Brad al „Asociațiunii” se va ține o conferință despre portul vechi românesc din Brad și vor fi trase la sorți două costume frumoase românești, pregătite de doamnele române din Brad.

Femeile slovace din America au hotărât cu jurământ, să sprijinească pe Slovacia din Ungaria. Reuniunea femeilor slovace din Homestead a ales membrii onorari ai ei pe preotul Hlinca și deputatul Juriga.

Invenția unui Român. Inginerul A. Beldiman, fiul ministrului român la Berlin, a făcut o nouă invenție de mare însemnătate pentru industria petroliferă. Prin invenția dlui Beldiman se pot scoate mari cantități de petrol din găuri de sondă foarte adânci, cu o putere redusă.

Turneul Z. Bărsan. Sâmbătă și Duminică a debutat artistul Z. Bărsan cu trupa sa în Săliște, având succes moral și material desăvârșit. Să fie de bun augur, pentru turneul cel întreprinde. Raport detaliat în numărul viitor.

Alegere de deputat la Beiuș. Dr. Bartha Ferencz, actualul deputat al cercului Beiuș a fost numit notar public regeșc în Turóc-Szt.-Márton. Prin aceasta numirea cercul Beiușului devine vacant.

Bancnote nouă de 20 cor. Banca Austro-Ungară vrea să schimbe bancnotele de câte 20 cor., înlocuindu-le cu altele nouă. Cauza schimbării e de aflat în multe cazuri de falsificare a acestor bancnote.

Emigrările. În săptămâna trecută au emigrat — conform datelor statistice — din Ungaria 3942 persoane, dintre cari 757 Maghiari, 1878 Slovaci, 325 Germani, 781 Croați și 210 Români. Vedem, că o toate legile aduse pentru împiedicarea emigrării, numărul emigranților nu scade.

Dela băile din Geoagiul-de-jos ni se scriu următoarele: În 24 Iuliu n. c. am avut plăcută ocazie să ascultăm aici prestațiunile de înaltă artă muzicală ale dsoarei Valeria For, privighitoarea Românilor din părțile Mara-Murășene, pe lângă următorul program destul de internațional: 1. Offenbach: „Barcarolla” Hoffman meseiböl. 2. Dell' Acqua: „Billanelle”. 3. Káldi Gy.: „Csalogánydal”. 4. Bogdán István: „A förfisziv gyakrau feldobog”. 5. E. Pap: „Codrul”. 6. G. Șorban: „Mai am un singur dor”. 7. T. Bredicean: „Vai bădișă dragi ne-avem”. 8. Huber S.: „Iol

tudok én a szemedből olvasni”. Mai mult au păt p esole: „Codrul” de E. Papp și „Iol tudok én a szemedből olvasni” de Huber. Cea din urmă a trebuit de două ori repetată în aplauze neîntrerupte. Am admirat duceala gingașiei înbinată cu forța puterii impunătoare în vocea dsoarei V. For. Adevărat fenomen în tinerimea superioară cu interpușiile stacate precise și limpezi întotdeauna. Urăm isbândă continuă. Coresp.

Martii în 30 Iulie c. la 5 ore p. m. se vor ține în pavilionul dnului Bressler din Ocna: 1. Gimnastică ortopedică, împreună cu dans pentru copii dela 5—8 ore. 2. Bal pentru tinerime, la 9 ore seara. Invită cu toată onoarea Hermina Dohinten, masseză diplomată. Prețul de intrare o cor.

Incubuit la manevre. Două cazuri triste înregistrează foile și anume: Sublocotenentii Géza Nesselfeld și Gabriel Gál dela regimentul 24 de hovezi au incubuit în decursul exercițiilor de regiment. Ambii au fost transportați la spitalul din Cluj.

Crimă îngrozitoare. Un agent voiajor din Budapesta a făcut arătare contra propriei soții, care și-a omorât copilul, născut în urma relației ei ilegiteime, și l-a ținut ascuns în un geamantan.

Din Brad ni se scriu următoarele: Vrednicul avocat Dr. Ioan Papp, din Brad, fiul fericitului Paul Papp, din Beiuș, de repetateori și-a dovedit dragostea față de institutul nostru și tinerimea școlară. A aranjat concerte pentru premierea și îmbrăcarea școlarilor silitori și buni, dar lipsiți; a contribuit la fondul masa studenților, școlarilor morboși, f. Șaguna, f. Hodoș și spre alte scopuri de binefaceri ale institutului. Când Exc. Sa I. P. S. arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu a adresat călduroasa pastorală către fiii săi iubiți de a-i sări întru ajutor la ridicarea gimnaziului din Brad, s'a înscris dimpreună cu credincioasa sa soție cu darul de 2000 cor. (două mii), dorind să dea pildă vrednică de urmat și să vadă însuși înălțarea gimnaziului. La finea anului școlar 1906/7 a luat parte cu mult interes la examenele publice — întocmai ca odinioară fer. Dr. Iosif Hodoș și convingându-se de sporul tinerimei și activitatea serioasă a școlarilor și corpului didactic, a premiat pe toți școlarii (34) cu calcul „foarte bun”, asemenea pe cei cari s'au distins în ale gimnastice și desenului cu cărți folositoare de școală și cetire, cu un ceasornic trezitor și parale în sumă de 101 cor. 52 fileri. N'a făcut o aceasta dator de laude deșerte, ci condus de simțul adevăratei iubiri față de înaintarea institutului. Imi împlinesc deci o datorință când exprim sinceră mulțumită vrednicului binefacător. Fie ca fapta vrednică să deștepte dragostea față de institutul nostru în toți frații, conștii, câte greutăți întâmpină școlarii lipsiți; fie ca diligența celor premiați și a colegilor lor să crească treptat pentru a institutului desvoltare și a neamului măire! Brad 7/20 Iulie 1907. Dr. P. Oprea, dir. gimnazial.

A 17-a expoziție de vite de prăsilă împreună cu împărțire de premii în bani, o va aranja „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu” în comuna Săcădate. Biroul Reuniunii adresându-se primăriei comunale din Săcădate, a rugat-o să țină cât mai neîntârziat cu frunțașii comunei și cu cei din comunele învecinate o consfătuire, în care ocupându-se de afacere, să aleagă ziua în care să se țină expoziția, să numească comunei din care să se admită vitele la expoziție, să institue un comitet aranjator local, care să ia măsuri pentru aranjare, să institue anchete în comunele admise cu vitele la expoziție și să dea instrucțiuni proprietarilor atât cu privire la curățenia cât și cu privire la hrănirea vitelor. Premii se vor împărți în valoare de 200 cor. Ne nutrește speranța, că Săcădateii vor ști aprecia nizuințele Reuniunii agricole ce tind la înflorirea și bunăstarea plugarilor noștri.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: Mihail Gauea, paroh (Veneția-inf.) 2 cor. 88 bani, Florian Bologa, paroh (Marpod) 40 bani, Basiliu Necșea, paroh (Apoldul-superior) 1 cor., Nicolae Gavrea, paroh (Beudorf) 2 coroane, George Sărbu, sodal lăcătuș în memoria bunicii sale Eva Stoica 1 cor. Poplăcean 1 cor. și V. Tordășianu, asesor consist. 10 bani.

Dare de seamă. Dăruiri mai însemnate pentru gimnaziul din Brad au intrat dela următorii binefacători: Iuliu Paticiu, învățător Lipova: venitul curat al petrecerii aranjate de tinerimea studioasă în Lipova la Paști 102 cor. 74 fileri. Ale

xandru Furduiu, învățător în Abrud: venitul curat dela producțiunea din Abrud dela Paști 125 cor. 20 fileri. Despărțământul reuniunii învățătoresți din protopresbiteratul Butești 42 cor. Comuna bisericască gr. or. Chisloca 50 cor. Din venitul curat al concertului din Mihăleni 20 cor. „Murășana”, institut de credit în Reghinul-săs. 200 cor. Ioan Perian, preot în Cristior 100 cor. Dr. Cornel Moldovan, medic în Băița 200 cor. Reuniunea de cânt. și muzică din Bocșa 50 cor. Nic. Tebieș și soția Maria, plugari în Cristior 30 cor. „Economia”, institut de credit în Cohalm 100 cor. Victor Pop, venitul curat al concertului dat în Hațeg cu concursul teologic cursul II. la sf. Paști 96 cor. 70 fil. Teodor Filipescu dela colonia română din Serajevo 50 cor. Dr. P. Șpan, dela învățătorii din conferența dela Hărăstas 31 cor. Eugen Muntean jun., jurist, dela Români din Dobrița 49 cor. „Chiorana”, institut de credit în Someșu-mare 50 cor. Dr. A. Frâncu, avocat în Cluj, dela dl. I. T. Ghica, contribuitor la serata din 3 Martie în Cluj 95 cor. Tinerimea română din Arad fondul „Academia boemă” 83 cor. 95 fileri. „Luceafărul”, institut de credit în Vârșet 200 cor. Societatea meserieșilor români din Hațeg 130 cor. Tinerimea română din Brad și jur, venitul curat dela producțiunea teatrală din 29 Iun. a. c. 191 cor. Societatea română academică din Berlin prin Dr. Vasile Kindriș, cand. de prof. 168 cor. 68 fileri. Traian Vătan, paroh în Arad 50 cor. Vasile Duma, protopresb., jumătate din venitul petrecerii din C-Monoștor 38 cor. 60 fil. Tinerii meserieși români din Logoș 100 cor. Reuniunea de cetire a economilor și meserieșilor din Alba-Iulia 98 cor. Tinerimea română din Budapesta întru amintirea fer. Vincențiu Babeș 95 cor. 40 fil. Binefacătorii afe, că jertfa lor a ajuns la destinațiune și se va folosi numai pentru ridicarea gimnaziului român din Brad, adevărat isvor de lumină pentru neamul nostru. Brad, 24 Iulie 1907. *Directorul gimnaziului.*

Cărți și reviste.

„Cristos”. Persoana și învățătura Lui de Ernst Oswald Uhlmann sen., Dresda. Acest op apărut în nemțește, care documentează învățătura fundamentală a lui Cristos de pe timpul primilor Creștini e și pentru timpul de astăzi o trebuință. Cartea aceasta bazată pe cercetări bine întemeiate minucioase și clar expuse, e rezultatul unui studiu de 20 de ani. E provăzută și cu o ilustrațiune. Are un efect covârșitor asupra sufletului omenesc, producându-i liniște și bucurie permanentă. N'ar trebui să lipsească din nici o casă. Se poate procura prin ori ce librărie, precum și direct dela Librăria Ernst Uhlmann, Dresda, Wettinerstrasse 26. Prețul 1 marcă.

„Arii proprii din toate cercurile” e titlul unei cărți nemțești apărute de curând și datorită penei bine cunoscutei scriitor dramatic și liric Oscar Hohn, din Dresda, care cu multă iscusință a știut să toarne în formă poetică experiențe din viața proprie și peripeții din năcazurile și bucuriile vieții acesteia. Multe din cântecetele lui au fost puse pe note de compoziști cunoscuți și cântate în totdeauna cu un succes covârșitor; altele au câștigat pe s-ama diferiților declamatori aplauze furtunoase. Astfel conținutul bogat al acestei cărți oferă nu numai o lectură plăcută pentru orele de distracție, ci e și un manual folositor pentru cercurile familiare și și publicul mare. Se poate procura prin toate librăriile, precum și prin librăria Ernst Uhlmann, Dresda, Wettinerstrasse 35. Prețul 1 m.

Candela, foaie bisericească-literară Nr. 7 a apărut ca număr iubitor din incidentul împlinirii de 25 ani dela întemeierea acestei valoroase reviste bisericești. Are următorul cuprins bogat: Cuvânt înainte. Dr. Sextil Pușcariu: Lege. Dr. Vasile Găina: Arhiepiscopul și Metropolitul Dr. Silvestru Morariu—Andrieș, Intemeitorul și primul Protector al „Candelei”, Dr. Vasile Găina: Arhiepiscopul și Metropolitul Dr. Vladimir de Repta, Protectorul actual al Candelei. Dr. Teodor Tarnavski: Prof. Dr. Vasile Mitrofanovici, Prim-Redactor al Candelei (1882—1884). Dr. Ștefan Saghin: Arhiepiscopul Artemie Berariu, Prim-Redactor al Candelei (1883—1895). Dr. Ioan Gornoiu: Prof. Dr. Emilian Voitschi, Primredactor al Candelei (1895—). Dr. Petru Barbu: Cari sunt cauzele, că catechizarea la noi nu-și ajunge scopul? Dimitrie Dan: Fundatorul bisericii din mănăstirea Sucevița. Dr. George Ciuhandu: Chestiunea ritului răsăritean în desvoltarea sa până azi, pe teritoriul ungar. Dr. Octavian Iospeșcu: Cuvânt final. Cernăuți societatea tipografică bucovineană.

„Anuarul” școlii comerciale superioare gr. or. române din Brașov pe anul XXXVIII. al existenței sale publicat de Arseniu Vlaicu, director. Partea literară cuprinde: Idei de reformă în domeniul învățământului de azi și O vizită la expoziția generală din București, de N. Suciș. În partea a doua aflăm date școlare referitoare la personalul didactic, la materialul propus în anul școlar 1906/1907, la examenele școlare private și de maturitate. Cuprinde apoi înșirarea lucrărilor scripturistice din limba română, instituțiuni și mijloace de învățământ, stipendii, internisti și alți beneficiari, Cronica anului 1906/7, date statistice, mulțumită publică, aviz pentru anul următor, clasificarea elevilor la finea anului școlar 1906/7, tablou despre examenele de maturitate făcute în anul 1906/7, drepturile bacalaureaților acestei școli și premiarea.

Din public.†)

Mulțumită publică.

Ne fiind timpul favorabil, rezultatul material al concertului nostru nu ne-a putut satisface pe deplin. Din anele comune vecine nici un oaspe nu s'a putut prezenta, iar speșele tocmai în urma timpului nefavorabil au fost mai mari ca de obicei.

Cu toate acestea, ne-a succedat a realiza un venit curat de 20 cor., care sumă se va transpune direcțiunii gimnaziului din Brad.

Rezultatul moral însă a fost peste așteptarea noastră, și acest merit este al harnicilor concertanți, cari deconsiderând orice jertfă, în favorul unui nobil scop au conlucrat, dovedind mare destoinicie în executarea cântărilor din program, spre mulțumirea întregului public asistent.

La concert au luat parte și au contribuit următorii:

Ioan Cosma, notar Ludoș 5 cor., dna preoteasă Troancă, Cristur 3 cor., dna Pop, Ludoș 2 cor., dsoara E. Crișan, inv. Rehău 1 cor., Ilie Pop, paroh Ludoș 2 cor., Bădila Radu, Topârcea 3 cor., Erler cu familia, Mercurea 4 cor., Titera, Mercurea 2 cor., Predoviciu, paroh Amnaș, cu familia 4 cor., N. Moldovan, Topârcea 1 cor., N. Schiau, not. penz. Topârcea 4 cor., Vasile Greavu, comerciant Topârcea 3 cor., Nicolae Isac, paroh Topârcea 2 cor., Savu Avram, inv. Ocna, cu familia 5 cor., Miron Bibu, inv. Ocna 1 cor., Ciovea, st. ped. Ocna 1 cor., Lazar Iosif, stud. 50 fil., dsoara Maria Rev, Ludoș 1 cor. 60 fil., Iuliu Iurca, Sibiu 2 cor., dsoarele Nicola, Sibiu 3 cor., Mosora Oprea, comerciant Topârcea 2 cor., Greavu Vasile inv. Gârbova 4 cor., Ilie Mușiu, stud. 1 cor., N. Rev, stud. 60 fil., George Nicoară 1 cor., dsoarele Suciș Spring 5 cor., Ioan Orăștean, Apoldul-de-jos 2 cor., Dr. N. Cristeș, Ocna 3 cor., Hentes 1, paroh Ocna, cu familia 3 cor., Pavel Iurca Sibiu 2 cor., Albert Schiau, sublocotenent 5 cor., Ilie Troancă, Ludoș 40 fil., Ana Marcu 50 fil., Susana Soima 50 fil., Maria Huditian 1 cor., Ioan Muntean 1 cor., N. N. 1 cor. 30 fil., Vasile Suciș, paroh 5 cor., Iacob Manuil, not. 5 cor., Nicolae Huditian, primar 3 cor., Ioan Stirban, inv. 4 cor., Ioan Vinerean, inv. 2 cor., Vasile Parolan, inv. 2 cor., Cornel Schiau, inv. 2 cor., Ioan Moldovan, inv. 1 cor., toți din Topârcea.

Au contribuit fără a lua parte la concert Dr. Nicolae Vecerdeș, dir. de bancă în Brașov 10 cor., Dr. Nicolae Schiau, avocat Mercurea 8 cor., Ioan Fanea, not. Tâlmăcel 5 cor.

Tuturor le exprimăm mulțumițele noastre pentru contribuiri și în deosebi oaspeților cari cu tot timpul nefavorabil au participat la concert.

Speșele în total au fost 110 cor. 40 fil. Venite 130 cor. 40 fil. Rămân deci 20 cor. în favorul gimnaziului din Brad.

Topârcea, 17 Iulie 1907.

Comitetul aranjator.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

AVIZ!

Avem onoarea a aduce la cunoștință publică că Librăria Arhidiecezană primește de aci înainte și comande pentru cărți, reviste și jurnale de modă, etc nemțești, pe lângă prețurile originale.

Dorința noastră este de a fi prevenitori față de On. public român, pe care îl rugăm să binevoiască a ne da tot sprigul în direcția aceasta.

Cu toată stima:

Librăria arhidiecezană Sibiu.

Ad Nr. pp. 830—1907. [206] 1—3.

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători dela școalele populare confesionale române gr. or. din comunele: Apahida, Butene, Bonțida, Tinciu, Ghestrade, Gherofi, Dăngău, Giurcuța, Mociu și Rogojel aparținătoare acestui tract protopresbiterial, prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul pentru fiecare post, e 600 cor. din repartitie dela popor, cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-o unul din aceste posturi, au aș așteptate cererile de concurs instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu, până la termenul sus indicat și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Oficiul protopresbiterial român gr. or., în conțelegere cu comitetele parohiale.

Cluj, 9 Iulie 1907.

Tuliu Roșescu.
protopresbiter.

Nr. 353—1907 [209] 1—3.

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoarești din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

1. Lăpușul-superior, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne.

2. Fintoag, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne.

3. Panc-Seliște, salar 600 cor. din repartitie, din cari 480 cor. în bani, restul în lemne de foc, cuartir în edificiul școlar.

4. Lăpușul-inferior-Ohaba, post de învățător ambulant, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne.

Învățătorul ales este îndatorat a face și serviciul de cantor, pe lângă venitele stolare îndatinate și a ține școala de repetiție.

Concurenții au să aștearnă rugări instruite conform normelor în vigoare, în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Dobra (Hunyad m.), 12/25 Iulie 1907.
Oficiul protopresbiterial gr. or. rom. al tractului Dobra, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 576—1907 [208] 1—3.

Licitațiune minuendă.

Pe baza înaltei autorizări consistoriale Nr. 1441 Ep. dela 19 Februarie 1905, comuna bisericească Grind-Cristur, tractul Turda, va da în întreprindere zidirea bisericești sale, Duminecă, în 11 August st. n. la 11 oare a. m. în cale de licitație minuendă-verbală la cancelaria oficiului parohial.

Prețul strigării e satorit în 6821 coroane 42 fileri, având reflectanții să depună înainte de licitare ca vadiu 682 cor. în număr sau hârtii de valoare acceptabile. Se observă, că cărămida, peatra, nășipul și apa, cum și vecturarea altor materii le va da comuna în natură.

Planul și preliminarul de spese aprobate precum și alte informațiuni speciale se pot afla la oficiul parohial din G.-Cristur.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da întreprinderea celui mai acreditat licitant, fără considerare la suma oferită.

Turda, 12/25 Iulie 1907.

Oficiul protopresbiterial, în conțelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murașan
protopresbiter.

Nr. 356—1907 [197] 2—3.

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia Bozeș, tractul Geoagiului, prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au aș așterne cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiterial al Orăștiei în termenul indicat.

Concurenții vor avea a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sâmbătoare spre a cânta, cuvânta și eventual a și celebra.

Orăștie, 28 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiterial al tractului Geoagiului, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
adm. protopresb.

[186] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea catedrelor vacante la școalele centrale române gr. or. din Brașov se publică concurs cu termen de 30 zile dela cea dintâi publicare în „Telegraful Român“.

a) La gimnaziu:

E vacantă catadra de religie;

b) La școala comercială superioară:

E vacantă catedra de limba maghiară și germană;

c) La școalele primare:

Sunt vacante trei catedre de învățători.

Concurenții își vor adresa petitiile lor Eforiei școlare și le vor însoți cu următoarele documente:

1. Carte de botez, prin care

vor dovedi că sunt Români ortodoci.

2. Atestat de moralitate.

3. Atestat medical, că sunt deplin sănătoși.

4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiilor bisericești și școlare și regulamentelor în vigoare, iar la caz, că Eforia școlară va pretinde, se deobligă a propune și la celelalte școale, cari stau sub administrația Eforiei.

Concurenții de sub punctul a) se vor mai obliga a propune până la 20 de ore pe săptămână și în fine a îngriji de exortarea și eventual instruirea în cântările bisericești a elevilor dela oricari dintre școalele medii și superioare din Brașov.

5. Pentru concurenții de sub a) se mai pretind: Absolutor teologic și testimoniu de cualificațiune preoțească, eventual și documente despre studiile academice făcute.

Concurenții cu studii academice vor fi preferiți.

6. Pentru concurenții de sub b) diploma de profesor conform art. de lege XXX din 1883, respective conform regulamentului ministerial pentru școalele comerciale din 1895, sau întrucât nu ar avea încă diplomă, cel puțin atestatul despre examenul fundamental dimpreună cu absolutorul.

7. Pentru concurenții de sub c) atestat de cualificațiune învățătoresc eventual și alte documente recomandatoare.

Beneficiile sunt:

1. 1. Pentru concurenții de sub a) și b) în timpul serviciului de suplinitor salar anual de K 1600; în timpul serviciului de provizor de K 1800, fără alte adausuri, iar dela ocuparea definitivă a catedrei salar anual de K 2400, cinci cuincuenii de câte K 200, bani de cuartir K 400 anual și drept de penziune conform statutelor în vigoare la școalele noastre.

Candidatul de sub a) înainte de definitivare va trebui să între în tagma preoțească.

2. Pentru învățători în timpul serviciului de suplinitor salar anual de K 800, în timpul serviciului de provizor K 1000, fără alte adausuri și dela ocuparea definitivă a catedrei salar de K 1200, cinci cuincuenii de câte K 120, și bani de cuartir K 240 anual, dreptul de penziune au să și-l reguleze la stat.

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 23 Iunie 1907.

*Eforia școalelor centrale
române ortodoxe din Brașov.*

[207] 1—6

AVIZ!

Se caută 2 (două) servitoare pentru școala de menaj din Sibiu, începând din 10 Septembrie 1907 până în 15 Iulie 1908. A se adresa la conducătoarea școalei de menaj d-na Iulia Dancășiu, Rășinari.

Nr. 529.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor învățătoarești din comunele mai jos însemnate, aparținătoare tractului Turda, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Agârbiciu, salar 600 cor. din repartitie, cuartir, grădină și lemne de foc.

2. Agriș, 600 cor. din repartitie, cuartir, grădină și lemne de foc.

3. Banabic, 600 cor. din repartitie, cuartir, grădină și lemne de foc.

4. Cristiș, 600 cor. din repartitie, pământuri și stole cantonale, cuartir și lemne de foc.

5. Găbud, 600 cor. repartitie, relut de cuartir și lemne de încălzit.

6. Hărăstăș, 600 cor. din repartitie și din cassa bisericești, cuartir, grădină și lemne de foc.

7. Hidiș, 600 cor. repartitie, relut de cuartir, grădină și lemne de foc.

8. Murăș-Sâniacob, 600 cor. din repartitie, cantor, pământuri, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. Soporul-de-Câmpie, 600 cor. din repartitie, pământuri, grădină, lemne de foc și cuartir.

10. Turda, 600 cor. solvibile în rate lunare anticipative, cuartir, lemne de foc, și remunerații speciale pentru instruirea corului bisericesc și pentru alte servicii scripturistice.

Cuincuenalele se vor computa dela ziua introducerii în post.

Refectanții vor avea a conduce școlarii la biserică și a cânta la strană în Dumineci și sâmbători și sunt poftiți a se prezenta în comuna la care vor compete spre a cânta și face cunoștință cu poporul.

Cererile instruite în ordine să se aștearnă în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiterial, dela care se pot lua și informațiuni speciale.

Turda, 20 Iunie 1907.

Oficiul protopresbiterial, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Jovian Murașan
protopresbiter.

Nr. 740—1907 [188] 3—3.

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători dela școalele elementare gr. or. române din comunele mai jos însemnate, protopresbiterial Agnita, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Zlagna, cu salar anual de 600 cor. solvibil în rate treilunare din repartitie dela popor și cuartir.

Alesul învățător va avea să cânte cu elevii în biserică la sf. liturgie în Dumineci și sâmbători.

2. Vărd, salar anual de 600 cor. și anume: 160 cor. din lada bisericești, 140 cor. din aloalii comun, 300 cor. din repartitie dela popor, locuință în edificiul școalei și lemne de foc necesare.

Instituitul învățător, fie definitiv ori provizor, va avea să conducă cu elevii cântările liturgice în Dumineci și sâmbători, să țină școala de repetiție și să instrueze adulții în sările din postul Crăciunului.

Ceice doresc să fie aleși, să se prezente în vre-o Duminecă ori sâmbătoare în biserică, ca să-și arete dexteritatea în cântări și tipic.

Petițiunile instruite cu documentele prescise în regulamentul școlar, sunt a se adresa subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român al Agnitei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Agnita, 28 Iunie 1907.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 285—1907

[183] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători din comunele mai jos însemnate, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare la acest loc.

1. Alba-Iulia-maieri, salar 600 coroane solvit lunar anticipativ, iar din venitele cantonale încă la 400 cor., cuartir și lemne. Concurentul să poseadă cunoștințe muzicale, pentru a putea conduce corul deja existent, din venitele căruia, după producțiunile ce le va aranja, încă va primi remunerațiune.

2. Acmaru, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne.

3. Brădești, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne.

4. Cetea, postul al doilea, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne, — pentru înființarea de cor bisericesc remunerațiune deosebită.

5. Ciugudiu, salar 600 cor., cuartir și lemne.

6. Meteșiu, salar 600 cor. (240 cor. dela stat, restul din repartitie), cuartir și lemne.

7. Păcliș, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne.

8. Rimeș-sat, salar 600 cor. (200 cor. dela stat, restul din repartitie), cuartir și lemne.

9. Tăuțiu, salar 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne.

Petițiunile se vor înainta subscrisului oficiu, în termenul indicat, îndatorați fiind concurenții a se prezenta înainte de alegere în biserică spre a fi cunoscuți poporului, iar în Dumineci și sâmbători a conduce copiii la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cuincuenalele se vor computa în tot locul, numai după serviciu de 5 ani în comuna, unde va fi ales.

Oficiul protopresbiterial gr. or. în conțelegere cu comitetele parohiale.

Alba Iulia, 25 Iunie 1907.

I. Teculescu
protopresbiter.

Se caută

[204] 2—3

2 băeți de prăvălie

în etate de 14—15 ani, să vorbească încâtva ungurește sau nemțește, pe lângă condițiuni favorabile la

Ioan D. Bârsan

comerciant în Săliște.

Pălării

păroase pentru preoți români à cor. 8— și extrafine à cor. 9-60, model nou, după dorință, ușoare, în cea mai fină și mai frumoasă calitate, recomandă cu prețurile cunoscute de efitne

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada Cîsnădiei 33

„La pălăria roșie“.

La comande din afară, împachetarea, cutia și spesele postale sunt gratuite. Măsura se ia într-o grătarie potrivită cu centimentru din panglică neelastică. [210] 1—23

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret!

vindecă și inviorează

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tăuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atesta'e incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și oricine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde orice încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oțios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 8— folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

„Eспедиție din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e: **MÜLLER ALBERT, Budapesta,** V/27, strada Vadasz 34 colțul.

Prețul aparatului mic e cor. 6—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă. 11 6

„Eспедиție din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e: **MÜLLER ALBERT, Budapesta,** V/27, strada Vadasz 34 colțul.